

MINISTARSTVO PRAVOSUĐA

**INFORMACIJA O AKTUALNOM
STANJU U ZATVORSKOM SUSTAVU
I AKCIJSKI PLAN ZA UNAPRJEĐENJE
ZATVORSKOG SUSTAVA
REPUBLIKE HRVATSKE**

Zagreb, siječanj 2009.

SADRŽAJ

	INFORMACIJA O AKTUALNOM STANJU U ZATVORSKOM SUSTAVU I SVRHA AKCIJSKOG PLANA	2
1.	AKTUALNO STANJE	3
	1.1. Smještani kapaciteti	3
	1.2. Zaposlenici	5
	1.3. Stanje opreme	7
	1.4. Nadzor nad radom kaznionica i zatvora i postupanjem sa zatvorenicima	7
2.	AKCIJSKI PLAN	8
	2.1. Pобољшanje smještajnih uvjeta zatvorenika	8
	2.1.1. Racionalnije korištenje postojećih kapaciteta	8
	2.1.2. Uspostava probacije	8
	2.1.3. Izgradnja novih smještajnih kapaciteta	10
	2.2. Novo zapošljavanje, izobrazba i informatičko povezivanje	10
	2.3. Nabava opreme	10
	2.4. Osnivanje neovisnog tijela za nadzor zatvorskog sustava	11
	2.5. Reorganizacija i jačanje Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa	12
	ZAKLJUČAK	13
	PRILOZI	
	Prilog 1. Ustrojstvo i djelokrug Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa	14
	Prilog 2. Relevantni pravni propisi	16
	2.1. Hrvatski propisi	16
	2.2. Međunarodni propisi	17

INFORMACIJA O AKTUALNOM STANJU U ZATVORSKOM SUSTAVU I SVRHA AKCIJSKOG PLANA

U zatvorskom sustavu Republike Hrvatske evidentno je povećanje broja zatvorenika koje nije praćeno odgovarajućim povećanjem smještajnih kapaciteta, što rezultira prenapučenošću kaznionica i zatvora i teškoćama u ispunjavanju hrvatskih i međunarodnih standarda smještaja.

Omjer službenika osiguranja i ostalog stručnog osoblja u odnosu na zatvorenike opada već godinama te njihov aktualni broj nije dovoljan. Opreme je nedovoljno i zastarjela je. Nadzor nad radom kaznionica i zatvora i postupanje nad zatvorenicima je nedostatan.

Svrha Akcijskog plana jest definirati neophodne mjere za unaprjeđenje stanja u zatvorskom sustavu i njegovo usklađivanje s europskim standardima. One uključuju:

- poboljšanje smještajnih uvjeta zatvorenika putem racionalnijeg korištenja postojećih kapaciteta,
- širim korištenjem sustava probacije i izgradnja novih kapaciteta,
- novo zapošljavanje i cjelovito obrazovanje zaposlenih,
- osuvremenjivanje i nabava neophodne opreme,
- reorganizacija i jačanje Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa, te
- osnivanje neovisnog nacionalnog tijela za sustavni nadzor zatvorskog sustava.

1. AKTUALNO STANJE

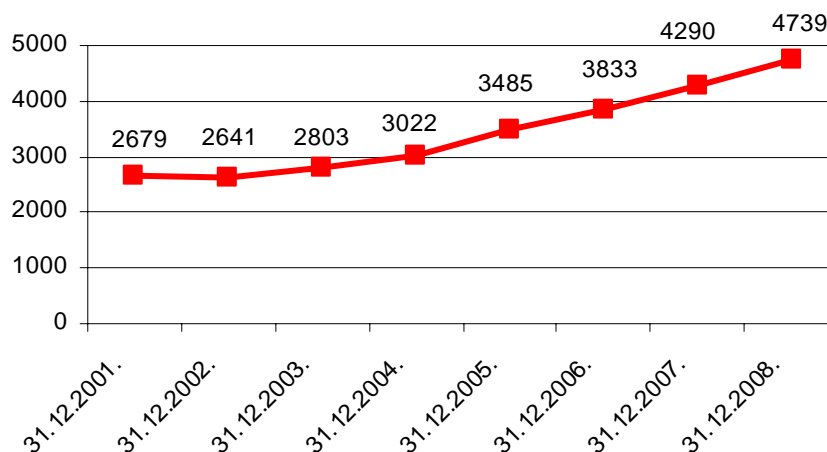
1.1. Smještajni kapaciteti

Zakonom o izvršavanju kazne zatvora propisani su standardi smještaja zatvorenika koji moraju odgovarati zdravstvenim, higijenskim i prostornim uvjetima i klimatskim prilikama. Zatvorenicima se u pravilu treba osigurati smještaj u zasebnoj prostoriji (pojedinačni smještaj), dok se zajednički mogu smjestiti zatvorenici za koje se pretpostavlja da neće međusobno negativno utjecati. Slobodno vrijeme zatvorenici provode zajedno u prostorijama za dnevni boravak. Prostorije u kojima borave zatvorenici moraju biti čiste, suhe i dovoljno prostrane tako da za svakog zatvorenika u spavaonici mora biti osigurano najmanje 4 m² i 10 m³ prostora. Osim prostora za smještaj i dnevni boravak zatvorenicima treba osigurati prostor potreban za obavljanje svih aktivnosti utvrđenih pojedinačnim programom izvršavanja: rad, strukovnu izobrazbu, organizirano korištenje slobodnog vremena uključivanjem u različite slobodne aktivnosti, tjelovježbu, pojedinačni i skupni tretmanski rad, provedbu posebnih tretmanskih programa.

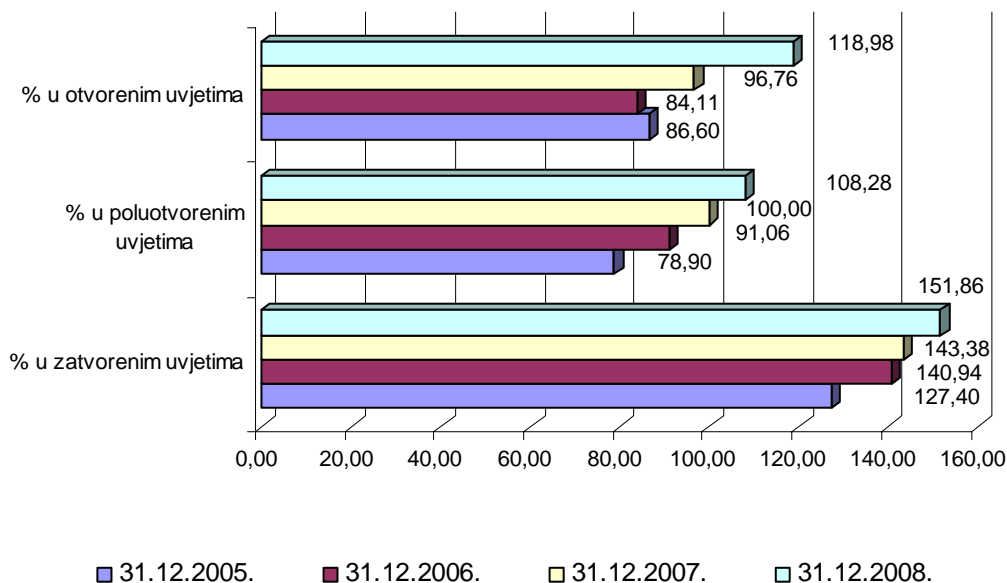
U kaznionicama i zatvorima ukupan smještajni kapacitet je za 3351 zatvorenika, od čega 2495 u zatvorenim uvjetima izvršavanja, 640 u poluotvorenim i 216 u otvorenim uvjetima izvršavanja. Svi smještajni kapaciteti su prenapučeni i to trenutno zatvoreni uvjeti za 56,47%, poluotvoreni za 13,75%, a otvoreni uvjeti izvršavanja za 29,17%.

Naime, već više godina prisutno je stalno povećanje broja zatvorenika zbog čega su prostorije koje su služile različitim aktivnostima utvrđenim pojedinačnim programom izvršavanja (blagovaonice, učionice, radionice, sobe za angažman u različitim sekcijama kao obliku organiziranog korištenja slobodnog vremena, sobe za skupni i individualni rad i dr.) prenamijenjene u prostorije za smještaj zatvorenika.

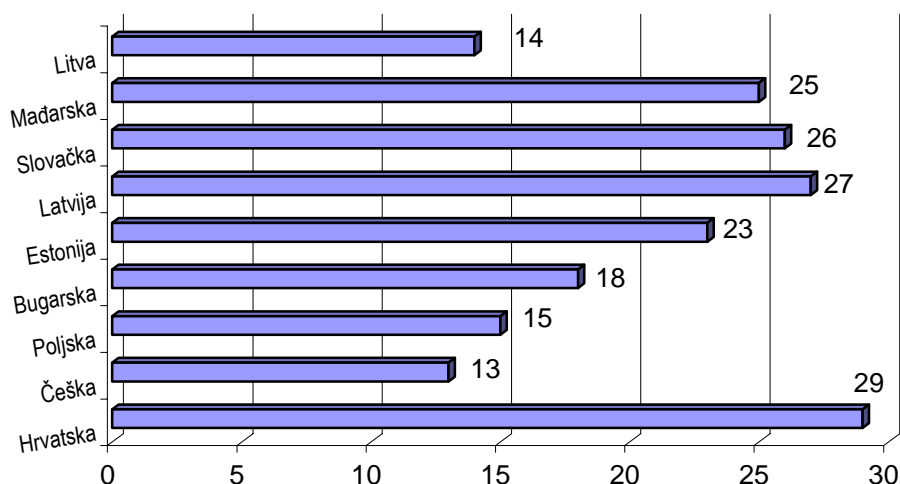
Prikaz porasta broja zatvorenika od 31.12.2001. do 31.12.2008.

Prikaz % popunjenosti kapaciteta

Usporedba % pritvorenika u odnosu na ukupan broj zatvorenika u Republici Hrvatskoj prema nekim tranzicijskim zemljama

Zastupljenost pritvorenika u zatvoreničkoj populaciji u Republici Hrvatskoj kreće se oko 30% za razliku od nekih tranzicijskih država, članica Europske unije. Iako je Zakonom o kaznenom postupku predviđena mjera izvršavanja kućnog pritvora ista se mjera ne izriče već sudovi redovito izriču mjeru pritvora što dodatno povećava prenapučenost zatvora.

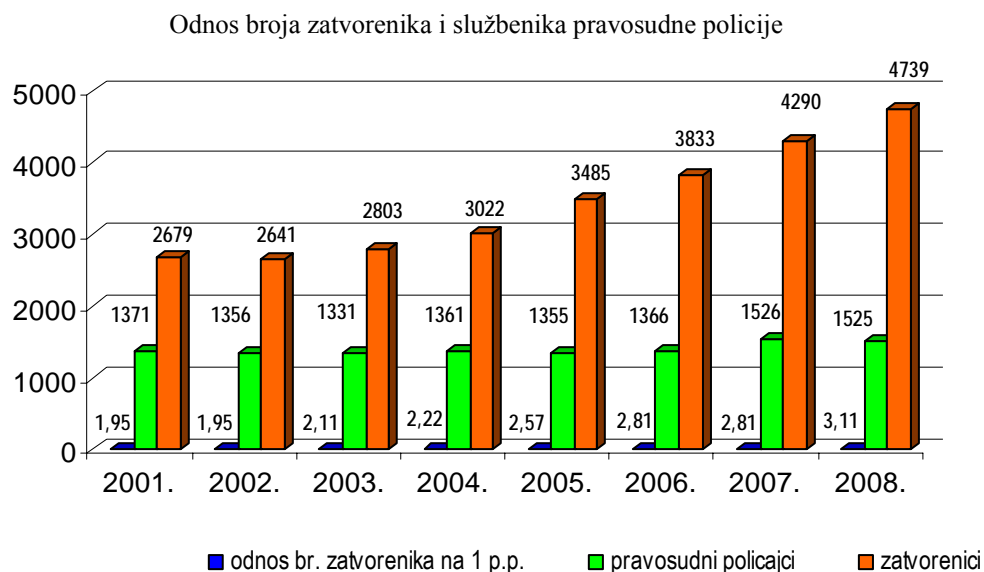
Zbog neodgovarajućih uvjeta smještaja, učestale su tužbe zatvorenika radi naknade štete nacionalnim i Međunarodnim sudom za ljudska prava u Strasbourgu, te se dosuđuju odštete koje je Republika Hrvatska obvezna plaćati. Nadzor izvršavanja presuda i obvezu stvaranja primjerenih uvjeta izvršavanja kazne zatvora i mjere pritvora provodi Odbor ministara Vijeća Europe.

U hrvatskom zatvorskom sustavu je, po uzoru na ostale države članice Europske unije i uz pomoć OSCE-a, 22. listopada 1999. godine ustrojen Centar za izobrazbu zatvorskog osoblja u Lipovici-Popovači. Centar je imao na korištenju dva objekta: jedan sa odgovarajuće opremljenim učionicama, drugi za smještaj polaznika edukacija. Međutim, zbog nedostatka prostora za smještaj zatvorenika, Centar za izobrazbu izmješten je u Zatvor u Zagrebu, a oba objekta prenamijenjena su za smještaj zatvorenika. Trenutno Centar za izobrazbu u Zatvoru u Zagrebu koristi jednu prostoriju kao učionicu, dok je većini službenika uključenih u edukacije teško osigurati odgovarajući smještaj.

1.2. Zaposlenici

U kaznionicama, zatvorima i Centru za izobrazbu Pravilnikom u unutarnjem redu Ministarstva pravosuđa predviđeno je 3082 službenika i namještenika (2965 državnih službenika i 117 namještenika), te 134 državna službenika i namještenika u dva odgojna zavoda.

Na dan 31. prosinca 2008. godine u zatvorskom sustavu od 3215 ustrojnih državnih službenika i namještenika bilo je zaposleno 2576 državnih službenika i namještenika što je za 639 izvršitelja manje, odnosno 24,81%.

Porastom broja zatvorenika povećava se i opseg poslova službenika, odnosno porast broja zatvorenika nije praćen porastom broja službenika. Zbog toga službenici u zatvorskom sustavu da bi obavili sve zakonom propisane zadaće koji su u izravnoj vezi s ostvarivanjem zajamčenih prava zatvorenika i pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora, poslove moraju obavljati izvan radnog vremena. U 2007. godini državni službenici ostvarili su 408.366 prekovremenih sati rada, za što im je isplaćeno 18,063.320 kn, a u 2008. godini 450.205 prekovremenih sati rada za što je službenicima isplaćeno 24,978.650,57 kn.

Prekovremeni rad službenika

	Prekovremeni sati pravosudna policija	Isplaćeno u kn	Prekovremeni sati ostalih zaposlenika	Isplaćeno u kn	Ukupno prekovremeni sati	Ukupno isplaćeno u kn
Zatvorska bolnica u Zagrebu	15.783	787.184,83	9.327	695.412,09	25.110	1.482.596,92
Kaznionica u Glini	15.556	673.378,63	1.866	101.297,59	17.422	774.676,22
Kaznionica u Lepoglavi	64.063	3.903.889,41	18.121	1.118.326,62	82.184	5.022.216,03
Kaznionica u Lipovici-Popovači	3.541	164.257,07	1.008	72.848,91	4.549	237.105,98
Kaznionica u Požegi i Odgojni zavod Požega	16.395	794.486,34	9.281	538.090,48	25.676	1.332.576,82
Kaznionica u Turopolju	5.473	348.253,25	2.887	183.265,58	8.360	531.518,83
Odgojni zavod Turopolje	10.233	490.176,95	3.819	264.091,65	14.052	754.268,60
Kaznionica u Valturi	2.449	104.533,05	8.499	417.744,73	10.948	522.277,78
Zatvor u Bjelovaru	5.273	243.369,54	1.119	59.386,03	6.392	302.755,57
Zatvor u Dubrovniku	2.041	97.958,96	81	9.041,39	2.122	107.000,35
Zatvor u Gospiću	24.973	1.120.476,71	2.622	119.375,81	27.595	1.239.852,52
Zatvor u Karlovcu	6.765	312.066,00	299	13.161,42	7.064	325.227,42
Zatvor u Osijeku	12.843	799.045,26	415	43.320,39	13.258	842.365,65
Zatvor u Požegi	5.642	297.319,37	235	13.623,89	5.877	310.943,26
Zatvor u Puli	26.159	1.216.699,42	4.580	245.568,16	30.739	1.462.267,58
Zatvor u Rijeci	14.889	883.273,61	2.153	146.004,19	17.042	1.029.277,80
Zatvor u Sisku	5.110	243.808,23	604	33.120,67	5.714	276.928,90
Zatvor u Splitu	24.779	1.216.276,46	2.515	149.819,21	27.294	1.366.095,67
Zatvor u Šibeniku	14.051	698.227,77	6.440	375.499,60	20.491	1.073.727,37
Zatvor u Varaždinu	8.861	544.126,07	550	41.389,80	9.411	585.515,87
Zatvor u Zadru	7.042	362.674,10	1.159	73.931,07	8.201	436.605,17
Zatvor u Zagrebu	70.960	4.262.737,77	9.744	700.112,49	80.704	4.962.850,26
Centar za izobrazbu	0	0,00	0	0,00	0	0,00
UKUPNO	362.881	19.564.218,80	87.324	5.414.431,77	450.205	24.978.650,57

Zbog stalnog prekovremenog rada kod službenika je prisutan umor, prezasićenost poslom, stres, što se može negativno odraziti na stanje sigurnosti.

Za službenike zatvorskog sustava koji ostvaruju kontakte sa zatvorenicima, organizira se stalna izobrazba iz područja specifičnih za rad sa zatvorenicima:

- prevencija suicida,
- komunikacijske vještine,
- tretman zatvorenika ovisnika o alkoholu i drogama i prevencija zlorabe droga,
- tretman zatvorenika oboljelih od PTSP-a,
- prevencije zaraznih bolesti, hepatitisa i AIDS-a,
- rješavanje konflikata razgovorom a ne silom,
- rješavanje incidentnih situacija,
- uporaba sile srednje jakosti,
- postupanje u talačkim situacijama,
- uporaba školovanih službenih pasa,
- specifičnosti tretmana maloljetnika, te
- izobrazba vježbenika pravosudne policije na uvodnom i temeljnom tečaju.

U navedene oblike izobrazbe organizirane u Centru za izobrazbu u 2007. godini bilo je uključen 820 službenika.

Službenici tretmana dodatno se educiraju za provođenje posebnih programa za zatvorenike:

- ovisnike o drogama,
- ovisnike o alkoholu,
- oboljele od PTSP-a,
- počinitelje prometnih delikata,
- počinitelje kaznenih djela protiv spolne slobode i ćudoređa,
- počinitelje kaznenog djela s elementom nasilja,
- radi kontrole ljutnje.

1.3. Stanje opreme

Zatvorskom sustavu nedostaje odgovarajuća sigurnosna oprema (specijalna vozila za prijevoz zatvorenika, video nadzor, rendgen uređaji, uređaji za detekciju i ometanje mobitela, sredstva veze i dojave iz soba zatvorenika), te ostala oprema (druge vrste vozila, strojevi u radionicama za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika) potrebna za svakodnevno učinkovito izvršavanje poslova i zadaća.

Osim navedenog, zatvorski sustav još uvijek nije umrežen, nedostaje informatička oprema, pa stoga još uvijek sustav nema ustrojenu bazu podataka zatvorenika niti bazu podataka službenika. U tijeku je Pilot projekt koji se provodi u 6 kaznionica i zatvora (Zatvor u Zagrebu, Kaznionica u Lepoglavi, Kaznionica u Požegi, Zatvor u Osijeku, Zatvor u Splitu i Zatvorskoj bolnici u Zagrebu) te u Središnjem uredu, a radi provjere u praksi i testiranja baze podataka za zatvorenike, pritvorenike i kažnjениke.

1.4. Nadzor nad radom kaznionica i zatvora i postupanjem sa zatvorenicima

Nadzor nad izvršavanjem kazne zatvora i mjere pritvora u nadležnosti je Ministarstva pravosuđa, suca izvršenja, predsjednika županijskog suda, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstva znanosti, prosvjete i športa i Pučkog pravobranitelja. U nadzor se povremeno uključuju i nevladine udruge. Nadzor nad postupanjem sa zatvorenicima obavlja i Europski odbor za sprječavanje mučenja, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja Vijeća Europe.

Na temelju Preporuke Rec(2006) 2 Vijeća Europe, koja je usvojena na sjednici Odbora ministara 11. siječnja 2006. godine, izmijenjena su Europska zatvorska pravila iz 1987. godine. Izmijenjena Pravila se velikim dijelom temelje na Europskoj konvenciji o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava i na praksi Europskog odbora za sprječavanje mučenja, neljudskog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Tako Pravila 93.1. i 93.2. predviđaju osnivanje jednog ili više neovisnih promatračkih tijela koja opserviraju uvjete u kojima se izdržava kazna zatvora i postupanje sa zatvorenicima uz javno objavljivanje njihovih nalaza. Također je predviđeno poticanje na suradnju tog tijela s međunarodnim agencijama odnosno organizacijama koje su na temelju zakona ovlaštene posjećivati zatvore.

U Republici Hrvatskoj ne postoji neovisno promatračko tijelo radi provođenja nadzora nad postupanjem sa zatvorenicima.

2. AKCIJSKI PLAN

2.1. Povećanje smještajnih kapaciteta i standarda smještaja za zatvorenike

2.1.1. Racionalnije korištenje i prenamjena postojećih kapaciteta

- izmještaj Odgojnog zavoda u Požegi u prostor bivše «škole» Kaznionice u Požegi,
- prenamjena prostora Odgojnog zavoda u Požegi u prostor za izvršavanje kazne zatvora izrečene punoljetnim muškarcima u zatvorenim uvjetima kapaciteta 100 zatvorenika,
- uređenje i opremanje 2 objekta tzv. Majur I. i IV. u Kaznionici u Valturi za smještaj ukupno 120 zatvorenika,
- uređenje i opremanje preuzetog objekta od MORH-a u Kaznionici u Valturi za smještaj oko 24 zatvorenika,
- prenamjene tavanskog prostora i prostora arhive Zatvora u Bjelovaru za smještaj 22 zatvorenika,
- prenamjena 2 sobe u Zatvoru u Puli za smještaj 12 zatvorenika,
- prenamjena prostora Zatvora u Gospiću na lokaciji Ljubovo za smještaj 20 zatvorenika,
- prenamjena podrumskih i prostorija uprave u Zatvoru u Varaždinu za smještaj 17 zatvorenika,
- uređenje i opremanje prvog kata Zatvora u Zadru za smještaj 28 zatvorenika.

Navedenim prenamjenama povećat će se kapacitet zatvorskog sustava za smještaj još 343 zatvorenika.

2.1.2. Uspostava sustava probacije

U postupku usklađivanja kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije utvrđena je potreba ustrojavanja sustava probacije. Ustrojavanjem sustava probacije postiže se olakšavanje problema nedovoljnim zatvorskim smještajnim kapacitetima ali i osuvremenjivanje našeg kaznenopravnog sustava, osiguravaju zakonske pretpostavke bolje zaštite društvene zajednice, smanjenje rizika od recidivizma te po prvi put zakonsko reguliranje pomoći žrtvi i obitelji žrtve. Poslovi probacije usmjereni su na:

- počinitelja kaznenog djela - radi njegove rehabilitacije i integracije u društvenoj zajednici,
- društvenu zajednicu - provedbom nadzora nad počiniteljem kaznenog djela i primjenom postupaka probacije čime se postiže zaštita zajednice od počinitelja i smanjenje recidivizma,
- žrtvu i obitelj žrtve – organiziranjem pružanja potrebne pomoći i podrške, te
- člana obitelji počinitelja – organiziranjem pružanja potrebne pomoći i podrške.

Prateći kretanje zatvorenika u hrvatskom zatvorskome sustavu i uspoređujući ga sa kretanjem broja zatvorenika u državama Europske unije, zaključuje se da će trend porasta broja zatvorenika i nadalje biti prisutan. Jedna od najznačajnijih mjera za ograničavanje, odnosno usporavanje porasta broja zatvorenika je upravo uspostava sustava probacije u okviru koje će se obavljati slijedeći poslovi:

- stručna procjena počinitelja kaznenog djela s ciljem procjene rizika ponovnog počinjenja te potrebnih intervencija s počiniteljem, koji će moći koristiti sud kod određivanja ili odlučivanja o produljenju pritvora, kod odlučivanja o kazni, sudac izvršenja kod odlučivanja o odobravanju odgode izdržavanja i prekida kazne, zatvorski sustav prilikom odobravanja korištenja pogodnosti izlazaka zatvorenika, upravitelj i povjerenstvo za uvjetni otpust kod odlučivanja o uvjetnom otpustu zatvorenika.
- nadzor nad izvršavanjem mjere kućnog pritvora,
- nadzor nad uvjetno otpuštenim zatvorenikom i provedba posebnih programa postupanja tijekom uvjetnog otpusta,
- izvršavanje alternativnih kaznenopravnih sankcija u zajednici,
- posredovanje u mirenju i popravci štete počinjene kaznenim djelom,
- organiziranje pomoći i podrške žrtvi kaznenog djela i obitelji žrtve,
- organiziranje pružanja potrebne pomoći i podrške poslije otpusta počinitelju kaznenog djela,
- organiziranje pružanja potrebne pomoći i podrške članu obitelji počinitelja.

Većina suvremenih probacijskih sustava koristi sustav procjene počinitelja koji je temeljen na analizi rizika od ponovnog počinjenja kaznenog djela, rizika nanošenja ozbiljne štete drugim osobama ili sebi, te analizi kriminogenih faktora koje je moguće promijeniti kako bi se umanjio rizik. Ove procjene sastavni su dio izvješća koje može koristiti sud prije donošenja odluke o kazni, odnosno odluke o određivanju ili produljenju pritvora, sudac izvršenja kod odlučivanja o odgodi i prekidu izdržavanja kazne, te povjerenstvo za uvjetni otpust prilikom odlučivanja o uvjetnom otpustu. U većini sustava koji su razvili instrument procjene počinitelja, zajednički ga koriste probacijski i zatvorski sustav.

Ustrojavanje sustava probacije planirano je po fazama. U sadašnjoj fazi provode se slijedeće aktivnosti:

- radi usklađivanja kaznenopravnog zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije, izrađen je Nacrt prijedloga Zakona o probaciji,
- ustrojena su radna mjesta službenika za obavljanje poslova probacije u Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa, zaposleno je šest službenika na izvršavanju ovih poslova i provedena je njihova edukacija,
- izrađen je Prijedlog izmjena i dopuna Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa radi ustrojavanja Službe za probaciju u Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav,
- u tijeku je provođenje SPF projekta «Podrška uspostavi probacije u RH» koji financira Vlada Velike Britanije u okviru kojega je provedena edukacija sudaca i državnih odvjetnika iz Požege, Rijeke i Zagreba, a u postupku je izrada standardnog nacionalnog instrumenta za stručnu procjenu počinitelja kaznenih djela.

Tijekom u 2009. godini planirane su aktivnosti:

- nakon donošenja Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa, u Pravilniku o unutarnjem redu Ministarstva utvrdit će se radna mjesta Službe za probaciju,
- donošenje Zakona o probaciji,
- primjena standardnog nacionalnog instrumenta za stručnu procjenu počinitelja kaznenog djela i izvješća u općinskom sudu u Požegi, Rijeci i Zagrebu,
- postupno započinjanje s izvršavanjem Zakonom propisanih poslova probacije,
- nadzor nad izvršavanjem mjere kućnog pritvora.

2.1.3. Izgradnja novih kapaciteta

- završetak izgradnje novog objekta u Kaznionici u Glini za 420 zatvorenika 2009. godine,
- raspisivanje natječaja za izradu projektne dokumentacije i ishođenje građevinske dozvole za izgradnju nove kaznionice i zatvora za oko 500 zatvorenika,

2.2. Novo zapošljavanje, izobrazba i informatičko povezivanje

Svrha izvršavanja kazne zatvora jest, uz čovječno postupanje i poštovanje ljudskog dostojanstva zatvorenika, njegovo osposobljavanje za život na slobodi u skladu sa zakonom i društvenim pravilima, dakle rehabilitacija i resocijalizacija zatvorenika. Ovo se ostvaruje planiranjem izvršavanja kazne zatvora donošenjem pojedinačnog programa izvršavanja za svakog zatvorenika i osiguravanjem uvjeta za ostvarivanje temeljnih prava propisanih zakonom. Za obavljanje navedenih poslova nužno je novo zapošljavanje i stalna dodatna edukacija državnih službenika.

U cilju ostvarivanja uvjeta za pravovremeno i učinkovito izvršavanja svih poslova u zatvorskom sustavu, procjenjuje se potrebnim:

- prijam u državnu službu 168 novih službenika pravosudne policije i 32 ostala službenika čija je popuna nužna radi provođenja pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora (10 službenika tretmana, 5 liječnika, 2 više medicinske sestre, 15 službenika matice zatvorenika, medicinske sestre/tehničar i strukovni učitelji),
- organiziranje trajnih edukacija za sve kategorije zatvorskih službenika radi osposobljavanja za specifične poslove u zatvorskom sustavu,
- organiziranje osposobljavanja službenika za posebne tretmanske programe za posebne skupine zatvorenika i provođenje posebnih tretmanskih programa (ovisnike o alkoholu, ovisnike o opojnim drogama, oboljele od PTSP-a, počinitelje kaznenih djela s elementom nasilja, počinitelje kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, kontrola ljutnje),
- informatizacija i umrežavanje svih kaznionica i zatvora sa Središnjim uredom uprave za zatvorski sustav Ministarstva, ustrojavanje baze zatvorenika, državnih službenika i namještenika i ostalih evidencija.

2.3. Nabava opreme

Zbog potreba podizanja razine sigurnosti zatvorskog sustava nužna je nabava slijedeće opreme:

1. Video nadzor

- Sustav video nadzora za zatvore u: Bjelovaru, Dubrovniku, Gospiću, Karlovcu, Osijeku, Požegi, Rijeci, Sisku, Splitu, Šibeniku, Varaždinu i Zadru - 4.509.680,00 kn
- Izrada projektne dokumentacije sustava video nadzora za kaznionice i odgojne zavode – 120.000,00 kn
- Servis i održavanje sustava tehničke zaštite – 150.000,00 kn

Sveukupno tehnička zaštita 4.779.680,00 kn

2. Specijalna vozila		
- 10 malih marica		965.950,00 kn
- 10 srednjih marica		1,010.690,00 kn
- 12 velikih marica		2,125.092,00 kn
- 6 osobnih vozila		579.570,00 kn
- 2 saniteta		400.000,00 kn
	Sveukupno specijalna vozila	5,081.302,00 kn
3. Sustav veze „Tetra“		
- ručne radiostanice	1.674.860,00 kn	
- stacionarne i mobilne radio stanice	1.072.820,00 kn	
- projektna dokumentacija	120.000,00 kn	
	Sveukupno sustav veza	2.867.680,00 kn
4. Uređaji za otkrivanje metala		
- metal detektorska vrata	780.000,00 kn	
- ručni metal detektori	200.000,00 kn	
	Sveukupno metaldetektori	980.000,00 kn
5. Uređaji za pregled paketa i pošiljaka		
- Rentgen uređaji		5.500.000,00 kn
6. Uređaji za otkrivanje mobitela		
- mobfinderi	15.000,00 kn	
- detektori pasivnih mobitela	600.000,00 kn	
	Sveukupno uređaji za otkrivanje mobitela	615.000,00 kn
7. Uređaji za ometanje signala mobitela		5.000.000,00 kn
8. Naoružanje		640.000,00 kn
9. Službeni psi za detekciju droga		<u>250.000,00 kn</u>
	Nabave opreme ukupno:	25,713.662,00 kn

2.4. Osnivanje neovisnog tijela za nadzor zatvorskog sustava

Sukladno Europskim zatvorskim pravilima i preporukama Europskog odbora za sprječavanje mučenja, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja Vijeća Europe osnovat će se nacionalno neovisno promatračko tijelo. Za članove takvog tijela imenovat će se osobe sa potvrđenim potrebnim stručnim kvalitetama i ugledom na području zaštite ljudskih prava.

Takav dodatni neovisni promatrački mehanizam bi postojeće stanje unaprijedio učestalijim obilascima kaznionica i zatvora i neovisnim opažanjima i predlaganjem mjera i aktivnosti u postupanju sa zatvorenicima.

2.5. Reorganizacija i jačanje Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa

- jačanje stručne komponente u radu Središnjeg ureda Uprave za zatvorski sustav,
- snažnija koordinacija stručnih službi i službe osiguranja u kaznionicama i zatvorima,
- sustavna provedba preventivnih nadzora rada kaznionica i zatvora,
- utvrđivanje jedinstvene metodologije za provedbu inspekcijskog nadzora,
- reorganizacija dijagnostike i rada povjerenstva za premještaje u blaže uvjete,
- zapošljavanje visokostručnih specijalista,
- izrade analiza i komparativnih pregleda u svrhu sustavne reforme zatvorskog sustava.

ZAKLJUČAK

Provođenjem aktivnosti i mjera iz Akcijskog plana uklonit će se problemi koji najviše pritišću zatvorski sustav, provest će se reforma zatvorskog sustava te usklađivanje izvršnog kaznenopravnog zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije.

Unaprijedit će se uvjeti izvršavanja kazne zatvora i mjere pritvora sukladno hrvatskim i europskim standardima utvrđenim hrvatskim nacionalnim zakonodavstvom, Europskim zatvorskim pravilima, preporukama Europskog odbora za sprječavanje mučenja, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja Vijeća Europe, te presudama Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu.

Prilog: 1. Ustrojstvo i djelokrug uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa

Zakonom o izvršavanju kazne zatvora ustrojena je Uprava za zatvorski sustav kao jedinstvena upravna organizacija u sastavu Ministarstva pravosuđa. Upravu za zatvorski sustav čine, uz Središnji ured koji je ustrojen u sjedištu Ministarstva, sve kaznionice, zatvori, Centar za izobrazbu službenika zatvorskog sustava, te odgojni zavodi kao samostalna tijela državne uprave pod neposrednim nadzorom Središnjeg ureda.

U nadležnosti Uprave za zatvorski sustav propisano je:

- a) izvršavanje kazne zatvora izrečene u kaznenom, prekršajnom ili drugom sudskom postupku te kazne zatvora kojom je zamijenjena izrečena novčana kazna (supletorna kazna),
- b) izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora,
- c) izvršavanje mjere pritvora,
- d) izvršavanje odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod izrečene maloljetnim počiniteljima kaznenih djela.

Kazna zatvora izrečena muškim osobama u kaznenom postupku u trajanju duljem od šest mjeseci izvršava se u šest kaznionica: Glini, Lepoglavi, Lipovici - Popovači, Požegi, Turopolju i Valturi. Prema stupnju sigurnosti i slobodi kretanja zatvorenika kaznionice u Glini i Lepoglavi su zatvorene, u Lipovici - Popovači, Požegi i Turopolju su poluotvorene a u Valturi je otvorena.

U Kaznionici u Požegi kaznu zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci izdržavaju zatvorenice u zatvorenom, poluotvorenom i otvorenom odjelu.

U kaznionici Zatvorskoj bolnici u Zagrebu izvršava se sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja kada je izrečena uz kaznu zatvora te liječenje bolesnih zatvorenika. Prema stupnju sigurnosti i slobodi kretanja zatvorenika Zatvorska bolnica u Zagrebu zatvorenog je tipa.

Kazna maloljetničkog zatvora izvršava se u zatvorenim i poluotvorenima uvjetima u posebnim odjelima u Kaznionici u Požegi, dok je odjel za izvršavanje ove kazne u otvorenim uvjetima ustrojen u Kaznionici u Valturi.

Mjera pritvora, kazna zatvora izrečena u kaznenom postupku do šest mjeseci, kazna zatvora izrečena u prekršajnom postupku, te kazna zatvora kojom je zamijenjena izrečena novčana kazna, izvršava se u četrnaest zatvora u: Bjelovaru, Dubrovniku, Gospiću, Karlovcu, Osijeku, Požegi, Puli, Sisku, Splitu, Šibeniku, Zadru, Varaždinu i Zagrebu. Svi su zatvori zatvorenog tipa. U četiri zatvora (u Gospiću, Puli, Šibeniku i Zagrebu) ustrojeni su posebni odjeli za izvršavanje kazne zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci.

Odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod, koju sudovi izriču maloljetnim počiniteljima kaznenih djela, izvršava se u Odgojnom zavodu Turopolje (odgajnici) i Odgojnom zavodu Požega (odgajnice).

U Centru za izobrazbu provodi se izobrazba svih kategorija državnih službenika Uprave za zatvorski sustav za stjecanje posebnih znanja i vještina potrebnih za obavljanje specifičnih poslova iz nadležnosti Uprave.

U Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav, pored ostalih obavljaju se i slijedeći poslovi:

1. osiguravanje uvjeta za izvršavanje kazne zatvora, mjere pritvora i odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod,
2. odlučivanje o kaznionici ili zatvoru u kojem će zatvorenik nakon obavljene dijagnostike nastaviti izdržavati kaznu, premještaj, transferi i izručenja zatvorenika,
3. nadzor nad zakonitošću rada i postupanja sa zatvorenicima i odgajanicima u kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima, te ujednačavanje rada i postupanja,
4. upravni nadzor akata iz nadležnosti upravitelja, upute o primjeni pravnih propisa, pravni poslovi u svezi sudskih sporova pred nacionalnim i međunarodnim sudovima, poslovi upravljanja nekretninama,
5. postupanje po podnescima tijela državne vlasti, suca izvršenja te neovisnih tijela i međunarodnih organizacija ovlaštenih za nadzor i zaštitu ljudskih prava zatvorenika, te službenika i namještenika i zatvorenika,
6. planiranje zapošljavanja, prijam u državnu službu i raspored na položaj upravitelja, pomoćnika upravitelja i načelnika odjela u Kaznionicama i zatvorima, umirovljenja ovlaštenih službenih osoba odlukom ministra, odobravanje popune radnih mjesta u zatvorskom sustavu, prijam službenika pravosudne policije i postavljenja u zvanja, te utvrđivanje potreba za dodatnom izobrazbom službenika zatvorskog sustava,
7. financiranje kaznionica, zatvora, Centra za izobrazbu i odgojnih zavoda, planiranje nabave opreme i investicija za zatvorski sustav,
8. izvršavanje kazneno pravnih sankcija rada za opće dobro na slobodi i uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom.

Prilog: 2. Relevantni pravni propisi

2.1. Hrvatski propisi

Nadležnost i način rada Uprave za zatvorski sustav propisuju slijedeći zakoni i provedbeni propisi:

1. Zakon o izvršavanju kazne zatvora («NN» br. 128/99, 55/00, 59/00, 129/00, 59/01, 67/01, 190/03-pročišćeni tekst, 76/07. i 27/08.),
2. Zakon o izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi («NN» br. 128/99.),
3. Kazneni zakon («NN» br. 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06. i 110/07.),
4. Zakon o kaznenom postupku («NN» br. 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 62/03-pročišćeni tekst i 115/06.),
5. Zakon o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje («NN» br. 21/74, 39/74, 55/88, 19/90, 66/93. i 73/00.),
6. Zakon o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba («NN» br. 128/99, 16/01, 22/02. i 41/08.),
7. Zakon o sudovima za mladež («NN» br. 11/97, 27/98. i 12/02.),
8. Zakon o državnim službenicima («NN» br. 92/05, 142/06, 77/07, 107/07. i 27/08.),
9. Zakon o zaštiti svjedoka («NN» br. 163/03.),
10. Zakon o radu («NN» br. 137/04.),
11. Zakon o zaštiti osobnih podataka («NN» br. 103/03, 118/06. i 41/08.),
12. Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama («NN» br. 11/97, 27/98, 128/99. i 79/02.),
13. Etički kodeks državnih službenika («NN» br. 49/06.),
14. Uredba o zvanjima, znakovlju i uvjetima stjecanja zvanja državnih službenika odjela osiguranja u kaznionicama i zatvorima («NN» br. 79/02.),
15. Pravilnik o standardima smještaja i prehrane zatvorenika («NN» br. 91/02.),
16. Pravilnik o osnovnoj i strukovnoj izobrazbi zatvorenika («NN» br. 113/02.),
17. Pravilnik o načinu izvršavanja kazne zatvora uz nastavak rada zatvorenika kod poslodavca ili kod obavljanja vlastite djelatnosti («NN» br. 81/02.),
18. Pravilnik o izobrazbi zaposlenika u kaznionicama i zatvorima Uprave za zatvorski sustav («NN» br. 81/02, 116/02. i 55/05.),
19. Pravilnik o troškovima izrade, procjeni, izlaganju, pohranjivanju i prodaji stvari nastalih radom zatvorenika u slobodno vrijeme («NN» br. 81/02.),
20. Pravilnik o načinu obavljanja poslova odjela osiguranja u kaznionicama i zatvorima («NN» br. 43/02.),
21. Pravilnik o raspolaganju novcem («NN» br. 81/02. i 102/04.),
22. Pravilnik o načinu primjene sredstava prisile («NN» br. 43/02.),
23. Pravilnik o načinu provedbe inspeksijskog nadzora nad radom kaznionica, zatvora i centra za izobrazbu («NN» br. 18/02.),
24. Pravilnik o rublju, odjeći, obući i posteljini za zatvorenike («NN» br. 61/02.),
25. Pravilnik o službenoj iskaznici i znački ovlaštene službene osobe Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa («NN» br. 61/02.),
26. Pravilnik o načinu rada Povjerenstva za uvjetni otpust («NN» br. 35/02.),
27. Pravilnik o radu i strukovnoj izobrazbi, popisu i opisu poslova zatvorenika, te naknadi za rad i nagradi («NN» br. 24/02.),
28. Pravilnik o pogodnostima zatvorenika («NN» br. 125/08.),

29. Pravilnik o posebnoj zdravstvenoj sposobnosti državnih službenika odjela osiguranja («NN» br. 20/04.),
30. Pravilnik o matici, osobniku i drugim evidencijama koje se vode u kaznionicama i zatvorima («NN» br. 96/06.),
31. Pravilnik o kućnom redu u zatvorima za izvršavanje pritvora («NN» 135/99.),
32. Pravilnik o mjerilima za utvrđivanje naknade određenim povjerenicima i pomoćnicima povjerenika na izvršavanju kaznenopravnih sankcija uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom i rada za opće dobro na slobodi («NN» br. 43/01. i 97/04.),
33. Pravilnik o vrsti i uvjetima rada za opće dobro na slobodi («NN» br. 43/01.),
34. Pravilnik o načinu rada i odgovornosti, izobrazbi i evidenciji povjerenika i pomoćnika povjerenika, izboru pomoćnika povjerenika, matici i osobniku osuđenika («NN» br. 43/01. i 97/04.),
35. Pravilnik o izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod («NN» br. 97/01.),
36. Pravilnik o zaštiti arhivskog i registraturnog gradiva Uprave za zatvorski sustav od 18. srpnja 2003. godine sa Posebnim popisom arhivskog i registraturnog gradiva sa klasifikacijskim oznakama, u primjeni od 01. siječnja 2004. godine,
37. Pravilnik o načinu provedbe zaštite svjedoka unutar zatvorskog sustava.

2.2. Međunarodni propisi

1. Preporuka rec. (2006)2 Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o Europskim zatvorskim pravila (usvojena 11. siječnja 2006. na 952. sjednici zamjenika ministara),
2. Preporuka rec. (2006)13 Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o primjeni pritvora, uvjetima u kojima se izvršava i određenja zaštitnih mehanizama protiv zlorabe (usvojena 27. rujna 2006. na 974. sjednici zamjenika ministara),
3. Europska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te Protokol uz tu Konvenciju («NN» – MU br. 18/97, 6/99. i 8/99.),
4. Konvencija o transferu osuđenih osoba («NN»-MU br. 14/94. i 5/01.) i Dodatni protokol («NN»-MU br. 5/08),
5. Deklaracija o zaštiti svih osoba od torture i drugih oblika okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja – Opća sjednica UN od 9. prosinca 1975.
6. Europska Konvencija o sprječavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja («NN»-MU br. 14/97.), Protokoli I. i II. («NN»-MU br. 11/00.),
7. Deklaracija o temeljnim načelima pravde za žrtve kriminala i zlorabe moći-Opća skupština UN-a od 29. studenog 1985. g., rezolucija br. 4034,
8. UN –ove Konvencije protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja («NN»-MU br. 12/93. zajedno s njezinim Fakultativnim protokolom («NN»-MU br. 02/05. i 03/07.),
9. Konvencija o pravima djeteta («NN»-MU br. 12/93.),
10. Međunarodna konvencija o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije («NN»-MU br. 12/93.),
11. Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena («NN»-MU br. 12/93.) i Fakultativni protokol, («NN»-MU br. 3/01.),
12. Zakonom o potvrđivanju Konvencije o transferu osuđenih osoba Vijeća Europe («NN»- MU br. 14/94. i 5/01.) sa Dodatnim protokolom, («NN»-MU br. 5/08.).